

Sygn. akt I CSK 2590/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z wniosku E. H.
z udziałem P. P.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu
z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt II Ca 371/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

P. P. – uczestnik postępowania z wniosku E. H. o podział majątku wspólnego wywiódł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu z 16 września 2021 r., którym oddalono apelacje wnioskodawczyni i uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Kaliszu z 12 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Uczestnik uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadnością. W ramach pierwszej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania skarżący zadał następujące pytania:

1. Czy w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości pomiędzy byłymi małżonkami oraz rozliczenie nakładów w ramach majątku wspólnego zastosowanie ma treść art. 58 § 4 k.r.o. w sytuacji gdy nieruchomość nabyta została w umownej rozdzielności majątkowej, strona wnioskująca wyprowadziła się z tej nieruchomości wraz z dziećmi i stworzyła swoje centrum życiowe na innej nieruchomości kupionej po orzeczeniu rozwodu, zaś na nieruchomości objętej postępowaniem swoje centrum życiowe stworzył uczestnik postępowania, a co za tym idzie w chwili orzekania o zniesieniu współwłasności strony nie zamieszkiwały wspólnie na nieruchomości?

2. Czy współwłaściciel nieruchomości dobrowolnie ją opuszczający, zajmujący na niej część powierzchni na swoje osobiste rzeczy i posiadający do niej swobodny dostęp może skutecznie żądać na podstawie treści art. 206 k.c. wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez drugiego współwłaściciela z jednoczesnym pominięciem wydatków i ciężarów przez niego ponoszonych w związku z utrzymaniem nieruchomości w stanie niepogorszonym zgodnie z treścią art. 207 k.c.?

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który

powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14).

Przedstawione zagadnienia nie spełniają tych wymagań. Obydwa zostały postawione w sposób zbyt kazuistyczny, uwzględniający jedynie okoliczności tej konkretnej sprawy. Ich rozstrzygnięcie miałoby zatem charakter jednostkowy i nie przyczyniłoby się do rozwoju judykatury. Skarga kasacyjna nie jest natomiast środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego nakierowany na zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni (zob. np. postanowienie SN z 10 sierpnia 2022 r., I USK 424/21 oraz z 14 lipca 2022 r., I CSK 2454/22).

Ponadto, pierwsze zagadnienie nie stanowi skomplikowanego problemu o charakterze jurydycznym, którego rozwiązanie przekraczałoby możliwości przeciętnego prawnika. Już bowiem z językowej wykładni art. 58 § 4 k.r.o. wynika, że przepis ten dotyczy każdego przypadku, kiedy sąd orzeka o wspólnym mieszkaniu małżonków, nie tylko sytuacji zniesienia wspólności majątkowej. Za takim rozumieniem przemawia również wykładnia systemowa, gdyż przepis ten został umieszczony w dziale regulującym ustanie małżeństwa, nie zaś zniesienie ustawowego małżeńskiego ustroju majątkowego.

Z kolei drugie zagadnienie zostało sformułowane w oparciu o założenia nieznajdujące potwierdzenia w ustalonym stanie faktycznym sprawy. Sądy meriti ustaliły bowiem, że opuszczenie wspólnego mieszkania przez wnioskodawczynię nie miało charakteru dobrowolnego, lecz było wywołane zachowaniem skarżącego oraz obawą o dobrostan ich wspólnego syna. Sądy rozpoznające sprawę ustaliły

również, że wnioskodawczyni nie zaprzestała korzystania ze wspólnego mieszkania. Elementy stanu faktycznego sprawy nie mogą natomiast być badane przez Sąd Najwyższy na mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Ponadto uczestnik powołał się na przesłankę oczywistej zasadności, wynikającą z pozbawienia go możliwości obrony jego praw poprzez rozpoznanie apelacji na postępowaniu niejawnym pomimo złożonego wniosku o przeprowadzenie rozprawy. Zarzut ten nie jest uzasadniony ze względu na art. 15zzs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, zgodnie z którym: *Jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie.*

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Skarżący powinien uzasadnić tę oczywistość, wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może więc powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych, ani opierać na innych faktach niż stanowiące podstawę rozstrzygnięcia. (zob. np. postanowienia SN z 11 stycznia 2022 r., II USK 384/21; z 22 grudnia 2021 r., II CSK 390/21; z 31 maja 2021 r., III CSK 152/20; z 13 maja 2021, III USK 103/21 oraz z 9 marca 2021 r., IV CSK 412/20).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

[as]